

Dopisi.

Od sv. Križa pri Ljutomeru 15. jan. (Še enkrat okrajne razmere.) Dopisu od „Male nedelje“ v štev. 2. „Gospod.“ zastran okr. cest pritrjujem tudi jaz, ker se ne da tajiti, da se malonedeljski srenji krivica godi. Okrajne doklade za cestne stroške so se lausko leto sopet povišale, torej je tudi povišana krivica vsem onim občinam, ktere le malo ali nobenega haska od okr. cest nemajo, vrh tega pa še za svoje občin. ceste same skrbeti morajo.

Da bi se temu v okom došlo, vložile so razun dveh vse druge občine peticijo pri okr. zastopu, v kterej so zahtevale, da bi same navažale ceste, kakor prejšnja leta. Ali glas prosečih občin bil je po glasovanju okr. zastopa zadušen. Ako človek sedanje deželne in okrajne razmere pre-mišljuje, mu res lasje po koncu vstajajo, ko vidi, da ravno oni, ki se „omikanemu“ svetu prištevajo, nič boljšega ne vedo, kakor da vsako malenkost na deželni in okrajni davek nakladajo, in so še hudi nad one, ki svarujejo pred takim lahkomiselnim gospodarstvom. Vsaj vendar ne živi kmet za to, da ga še domačini žulijo in si pomagati ne more.

Tudi lanski dopis iz Ljutomera, češ, da so okrajne in občinske ceste v dobrem stanu, resnici hudo v obraz bije. Najle dopisnik po okraju gledat gre, pa bo povsod, pri okrajnih in občinskih cestah vnemarnost vidil. Nekatere občine po pol leta in še več ničesa ne storijo pri cestah, tako da v najlepšem letnem času brez nevarnosti po teh cestah ne voziš. Poglej okrajno cesto od Vučevesi do sv. Križa, tam najdeš kupec pri kupcu, da mora voznik dobro meriti — po dne seveda — ako noče z drugim od nasprotne strani drvečim vozom v zatišje priti, ker je cesta ozka in kupec polna.

Ni me volja zbadati in narodu nevolje od-krivati in druge pikati; toda priprosta moja pa-met vpraša, zakaj komisar okr. cest ne ukaže ka-menja razgrebsti, in zakaj ne bi vesnice tudi tega storile, ko se vendar za enega težaka nikomu krivica ne zgodi? — Namesto da se za povišano plačo cestinarji postavljajo in srenjam grozi z globo 5—20 gld., ako svojo dolžnost zanemarijo, naj rajši okr. zastop za vestno kontrolo skrbi in tudi občinam pomaga, da bodo zamogle svoje ceste v dobrem stanju ohraniti. Če pa okr. zastop tega ne more storiti, naj pa rajši očitno to prizna, in spričano je tudi tukaj, da — okrajnih zastopov treba ni. Davke lahko tudi okr. glavarstvo naklada, bo pa tudi moralo svoje dolžnosti zvrševati. —

Moja poslednja beseda je: če so večje ali okrajne in menjše srenje zares samoupravne, naj-podpira v lepi slogi druga drugo, in najsi nepo-trebnih davkov ne nakladajo, kajti je kmet dan denešnji podoben volu, kterege eden spredej za

vojko vodi, dva ga pa od strani z bodali naprej tiščita — v prepad.

Spodnja Polskava, 20. jan. 1873. Dovolj mi, dragi „Gospodar“, da ti pišem iz kraja, kjer si le malo poznan in le v pičem številu semkaj za-hajaš. Oznani tedaj svetu, da na spodnji Pol-skavi, ki jo vidiš na jezičnem zemljevidu že kot mešovit kraj (Slovenci in Nemci) zaznamovano, živé trdi Slovenci, ki so že od nekdanj tukaj sta-novali. So pa tudi, ki nemščino in vse, kar je nemškega, bolj čislajo, kot svoj materni jezik slo-venski. Takih imamo mi veliko in tudi njim ka-kor mnogo drugim pristuje ime „nemškutarjev“. Ti zaslepljeni ljudje nočejo od „slovenske šprah“ nič slišati in se onemu, ki jim kako pametno be-sedo pové, porugljivo posmehujejo mislé, da so oni bolj modri*). Zares trmast in neveden je vsak, kdor ne sprevidi, da si po nemškutariji le svoj grob kopljemo sami. Po nemškutarskih šolah je ljudstvo strašno v omiki zaostalo, tako, da zdaj ne zna prav ne lepega materne jezika, še menj pa nemškega, ki se je šolski mladini v glavo vte-pal, bob v steno metal. — Daj takim revam list ali kakošno koli knjigo v roke, ničesar ne ume, ker se slovenščine ni učil, nemščine pa ne naučil. Tako ostane sirota na duhu vse žive dni ter služi za metlo bistriškimi in mariborskimi nemškutarjem, kteri s slovenskimi odpadniki in izdajalci tepejo in tlačijo narod slovenski! Naši nemškutarji le sebi največ sramoto nakopavajo, ker so za metlo narodnim sovražnikom ter jim v svoji zasleplje-nosti pomagajo, da nosi štajarski Slovenec spone sužnjosti in ne pride do narodne svobode.

Da je pri nas toliko nemškutarjev, je mnogo vzrokov. Vsakdo mi bo pritrdil, da šola pri-hodnjega človeka dela, in kar se je v šoli na-učil, mu zmiraj ostane. Dobre šole so dandanašnji kaj vredne, take namreč, kjer se nemškutarija in nemški liberalizem ne paseta. Kaj so se pa naši kmetje prej naučili, ko so v šolo hodili, to lahko vsak zvé in vidi, če na Polskavo pride. Druga se niso nič naučili, kot par nemških besed iz glave, ktere zdaj v vinskem duhu čenčajo, jih pa ne razumejo in še svojega imepa nemški prav za-pisati ne znajo. To je vse, česar so se naučili. Da pa dan denešnji v naši šoli veliko bolje ni, in se v njej ravno tako in toliko podučuje, kot pred 20 leti, to priča njeni učitelj D. Njemu so šolske stvari — deveta briga; bolj se seveda za-nima za občinske pisarije, ki jih v dveh občinah oskrbljuje, kot za to, da se otroci v šoli na na-rodni in verski podlagi modro vzredijo. Otrok, ki že hodi tri leta v šolo, se ni toliko naučil, da bi pravilno brati znal, še menj pa slovkovati ali pisati. —

*) G. dopisnik! recite zagrizenim polskavskim nemškutarjem, kedar se ž njimi o teh zadevah razgovarjate, tako-le: Dragi možje, v hrenu so tudi črvi, kterim se hren boljši kot najslajši sladkor prilaga, ker ravno boljsega od hrena ne poznajo. Vredn.

To je faktum, ki se ne dá tajiti. Da je tedaj z našo šolo jako slaba, in da bi tudi podučitelja potrebovali, to bi že g. inšpektor v Mariboru zdavno moral znati in kaj storiti, da se napakam v okom pride.

Za denes bodi to dovolj; prihodnjič več kaj iz našega kraja.

Od sv. Jurja na Šavnici. Kat. polit. društvo je 6. t. m. svoj prvi občni zbor prav veselo obhajalo. Prišel ga je ob $\frac{1}{2}$ četrlih č. g. M. od sv. Petra z jedernatim govorom „o početku papeževe dežele“. Razvil je potrebo in pravico Njihove posvetne oblasti, pokazal razne besne napade od zakletih sovražnikov skoz vse veke, posebno pa v sedanjem času, ko si prizadeva roparski laški kralj sedaj z zvijačo zdaj s silo, sv. Očeta pripraviti, da mu popolnoma odstopijo posvetno vladarstvo v cerkveni deželi. Ker mu pa neustrašeni vladar sv. cerkve odvrčajo: „Non possumus“ — ne morem —, Jih pusti kraljevska vlada dan na dan in na vsaki način po novinah grdit, sklepa postave proti vsem kloštom ter željno pričakuje zadnje ure papeževe misleč, da bode potem slobodno pogoltnila vse kat. cerkvi pripadajoče dežele.

Mirno in tiho je bilo v dvorani, dokler je č. govornik razkaževal žalosten sedanji stan sv. Očeta; ko pa svoj govor s „slava“ klicem sv. Očetu konča, je zadonel enoglasen in navdušen trikratni odzdrav sv. Očetu. — Načelnik društva prebere pismo kardinalu Antoneliju poslano, v katerem se napad na sv. vero, satansko tlačenje sv. cerkve in njenega poglavarja kot peklensko delo obsoja in studi; temu nasproti pa se gorečnost do sv. vere, goreča ljubezen in zvesta pokoršina do sv. kat. cerkve, otročja udanost in gorko sočutje do sv. Očeta od strani kat. društva izreka, s ponižno prošnjo za sv. blagoslov. Ginjenega sreča so društveniki to sprejeli.

Načelnik opomni potem ude imenitnih dolžnosti gledé sv. vere, kat. cerkve, sv. Očeta, svitlega cesarja in drage domovine.

Posebno veselje in veliko smeha je napravil govor č. g. G. iz Radgone, ki je bičal nemčurje, sitno žival na zemlji slovenski, ktera lazi po naših trgih in mestih opazujoča kakor opica tuje šege, tuje ljudstva. Kar je tujega, posebno pa nemščino, ktere prav malo umejo, hočejo potem kot kulturo v domovini širiti in zvonec nositi v svojo lastno sramota, kajti se nevednežem vsak pameten človek smeji. Navdušeno je končal g. govornik: Slovenci! Čas je, da iz nevarnega spanja vstanemo in se poprimemo dela, da se zavemo kot faktor (ali činik) v Avstriji in tirjamo svoje pravice za kat. cerkev, šolo in drago nam domovino, in se povsod obnašamo kot pobožni, nevstrašljivi, značajni in národni možje na zemlji matere Slave!

Č. g. U. je udom naznanil stroške društva in priporočal tudi v tem oziru skrbeti natanko, da delovanje ne trpi.

Ker je bil g. K. iz Ljutomera zarad bolezní zadržan, stopi še enkrat načelnik na oder in razloži, kako pravi kristjani po vesoljnem svetu sedaj kažejo svojo ljubezen do sv. Očeta, darovaje Njim male darilca. Zatorej predlaga, da se tudi od sv. Jurja, kjer še pobožni katoličani bivajo, kako darilce sv. Očetu pošlje in to bodi tretjina društvenih doneskov. Radostno se tudi to sklene klicanjem: Bog nam še v tem letu ohrani živega in zdravega sv. Očeta in dočakati daj zmage nad ljutimi sovražniki!

S tem je bil prvi občni zbor sklenjen, katerega se je vdeležilo mnogo narodnjakov; pozneje bila je veselica s petjem, in prav židane volje se se je vrnil vsak na svoj dom.

Za poduk in kratek čas.

Napoleon III., franc. cesar.

Umrli cesar spada med ono vrsto ljudi, katerih življenje se po pravici viharno imenuje. Bil je tretji sin Ljudevita Bonaparte, kralja holandskega, in Hortenzije Beaucharnais, rojen 20. apr. 1808. Ko so Francozi l. 1815 pri Waterloo tepeni bili, je bil tudi mladi Karol Ljudevit z drugimi Napoleongi iz Francoske prognan. Svoje mlade leta je preživel na Nemškem in Švicarskem, l. 1836 je pa, oblečen kakor Napoleon I. nena doma v Strassburgu, na francoski zemlji, se prikazal in od 4 vojaškega polka tamošnje posadke kot „Napoleon II.“ pozdravljen bil. Ker pa ostali vojaki niso ž njim potegnoli, je bil ujet, v Pariz pripeljan in potem prognan v Ameriko. Pa že drugo leto je bil zopet v Evropi, ter je skušal na Francoskem vojaštvo za se pridobiti, pa mu je zopet spodletelo. Ujeli so ga v drugoč in obsodili kot zarotnika na vse žive dni v trdnjavo Ham.

Čez 6 let pobegne preoblečen kot zidar na Angleško; ko pa l. 1848 prekucija navstane, pride v Pariz in je bil v narodno skupščino izvoljen. Ne dolgo potem ga izvolijo za prvosednika ljudovlade, in od tega časa je neprestano delal na to, da zasede prestol, iz katerega so bili Napoleongi pahnjeni. Kako zvit da je bil, se je kmalu pokazalo. Po postavi se ni mogel več voliti za prvosednika ljudovlade; narodna skupščina pa ni hotela te postave prenarediti. Napoleon torej naplete prekucijo in v noči od 1. na 2. dec. 1851 zmaga Napoleonova vojaška stranka in narodna skupščina se razžene. Blizo eno leto potem, m. novembra 1852, ko je vse bilo že natiroma pripravljeno zanj, dá Francozom na glasovanje, kakošno vlado da hočejo. Od 8 milijonov glasov bilo jih je več kot 7 milijonov za to, da se zopet vpelje cesarstvo, in Napoleon postane 2. dec. 1852 francoski cesar, katerega zaporedoma vsi evropski vladarji, najpozneje pokojni ruski cesar Nikola, kot cesarja pripoznajo.